FIȘĂ SINTETICĂ • Consultare tematică

Revitalizare urbană prin cultură

Metodologia propusă pentru actualizarea Strategiei Culturale a Municipiului București include o serie de consultări cu operatori și profesioniști din ecosistemul cultural și din domenii conexe. La fiecare consultare au fost invitați aproximativ 30 de reprezentanți relevanți pentru tema sau sectorul vizat. Fișele care au rezultat din consultări sunt publicate după integrarea contribuțiilor suplimentare primite de la participanți.

Consultarea a avut loc la data de 19 septembrie 2026, la Hanul Gabroveni, ARCUB-AEUB și discuția a fost co-moderată de Elvira Lupșa (Insula 42, Coordonator executiv al Strategiei Culturale) și Alina Rizescu (RIZI Studio).

Consultarea a urmărit identificarea principalelor modalități prin care cultura poate contribui la revitalizarea spațiilor urbane din București, precum și explorarea unor direcții de intervenție și a unor mecanisme de colaborare prin care spațiile, comunitățile și resursele culturale ale orașului pot fi valorificate și activate.

Au participat la consultare:

1. Irina Antohe (Filtru Cultural)
2. Ștefan Balici (Ordinul Arhitecților din România)
3. Justin Baroncea (UAUIM, I'M UAU)
4. Ana Maria Boghean (Comisia de Cultură, CGMB)
5. Andrei Borțun (The Institute)
6. Iulian Canov (ADIZMB)
7. Alex Călin (UAUIM)
8. Cristia Chira (Archy Fest)
9. Tudor Chira (Străzi pentru Oameni)
10. Răzvan Constantinescu (Streetwise, Asociația Graffiti)
11. Monica Crețu (Ordinul Arhitecților din România)
12. Suzanne Dobromir (Primăria Sectorului 1)
13. Maria Duda (Asociația BAZA.Deschidem Orașul)
14. Tudor Elian (Muza, UAUIM)
15. Andrei Fenyo (Coordonator GLAR - Filiala Teritorială București a OAR)
16. Ana-Maria Gaspar (Primăria Sectorului 2)
17. Irina Iamandescu (Institutul Național al Patrimoniului)
18. Irina Ionescu (Primăria Sectorului 2)

19. Mara Istina (Primăria Sectorului 6)
20. Mario Kuibus (Re-act Now)
21. Tamina Lolev (NOD Makerspace)
22. Grațian Mihăilescu (Urbanize HUB)
23. Mihail Munteanu (PMB)
24. Teodora Munteanu (Filtru Cultural)
25. Miruna Emilia Niculae (Primăria Sectorului 2)
26. Eugen Pănescu (OAR, RUR, Architects Council of Europe)
27. Iris Popescu (AMAIS)
28. Mihaela Radu (Primăria Sectorului 3)
29. Ana Rubeli (Aici a Stat)
30. Andreea Sandu (Neo-art Connect)
31. Cătălina Săvulescu (Primăria Sectorului 2)
32. Vladimir Tudosa (Primăria Sectorului 1)
33. Andreea Voineag (ADIZMB)

Au fost invitați la consultare: ADR-BI, APUR, ARCEN, Asociația pentru Tranziția Urbană, ATU, Banca Mondială, De-a arhitectura, Fundația Amzei, Fundația Comunitară București, ICCV, Ideilagram, Inițiativa Civică Kiseleff, Malmaison, MKBT, Pro Patrimonio, Prodid, Străzi pentru oameni, studioBASAR , Uranus Acum, Zeppelin.

CONCLUZII

I. TEME PRINCIPALE ABORDATE

1. Infrastructura culturală și distribuția spațială
2. Spațiul public ca infrastructură culturală
3. Patrimoniul construit și reutilizarea spațiilor existente
4. Cultura în cartiere și relația cu comunitățile
5. Producția culturală și spațiile pentru creatori
6. Accesibilitate, date și cercetare
7. Modele de colaborare și guvernanță

II. BLOCAJE PRINCIPALE IDENTIFICATE

1. Lipsa unei evidențe și a unei mapări integrate
2. Probleme juridice și de proprietate
3. Dezechilibrul dintre centru și cartiere
4. Lipsa spațiilor pentru producție și experiment cultural
5. Intervenții asupra infrastructurii fără o programare culturală clară
6. Capacitate instituțională și lipsa mecanismelor de continuitate

III. SOLUȚII ȘI DIRECȚII DE INTERVENȚIE PRIORITARE

1. Cartografierea și prioritizarea infrastructurii
2. Activarea spațiilor publice și a infrastructurii existente
3. Reutilizarea patrimoniului și a spațiilor nefolosite
4. Dezvoltarea infrastructurii culturale în cartiere
5. Activarea rețelelor existente
6. Parteneriate și modele de guvernanță colaborativă

IV. RECOMANDĂRI PENTRU STRATEGIA CULTURALĂ 2027–2036

1. Integrarea culturii în politicile de dezvoltare urbană
2. Crearea unei baze de date și a unei hărți a resurselor culturale
3. Prioritizarea intervențiilor și dezvoltarea de proiecte-pilot
4. Consolidarea infrastructurii culturale de proximitate
5. Reutilizarea patrimoniului construit și dezvoltarea unor mecanisme de intervenție
6. Consolidarea colaborării între administrație, sectorul cultural și comunități
7. Continuitate, monitorizare și capacitate instituțională

CONCLUZII

Consultarea a evidențiat nevoia unei abordări integrate a relației dintre cultură și dezvoltarea urbană, în care infrastructura culturală, spațiul public, patrimoniul și comunitățile să fie privite împreună. A fost subliniat dezechilibrul dintre zona centrală și cartiere, necesitatea de a duce cultura mai aproape de locuitori și de a utiliza mai eficient spațiile deja existente.

Discuția a evidențiat, de asemenea, importanța reutilizării patrimoniului și a spațiilor nefolosite, a nevoii existenței unor date și evidențe clare privind infrastructura și proprietățile, precum și a unor mecanisme care să permită intervenții coerente și de lungă durată. Au fost identificate oportunități atât în infrastructura construită, cât și în spațiul public, biblioteci, și alte rețele de infrastructură publică deja existente.

În ansamblu, consultarea a indicat necesitatea unei colaborări mai strânse între administrația publică, sectorul cultural, comunități, mediul academic și sectorul privat, precum și a unor mecanisme de guvernanță și monitorizare care să asigure continuitatea proiectelor și utilizarea eficientă a resurselor - printr-o viziune strategică coerentă și asumată pe lung termen din partea administrației locale în raport cu resursele existente sau cu potențial de a fi atrase.

I. TEME PRINCIPALE ABORDATE

1. Infrastructura culturală și distribuția spațială

A fost evidențiată concentrarea infrastructurii culturale în zona centrală și lipsa unor spații adecvate în cartiere și în zonele urbane marginalizate. Participanții au subliniat necesitatea unei distribuții mai echilibrate, adaptată specificului diferitelor zone ale Bucureștiului, fără o uniformizare artificială a tipurilor de infrastructură.

Discuția a evidențiat nevoia unor categorii distincte de spații culturale: spații dedicate prezentării și accesului publicului la cultură, spații pentru producție culturală și spații de experimentare, toate având un rol important în funcționarea unui ecosistem cultural coerent.

2. Spațiul public ca infrastructură culturală

Spațiul public a fost identificat drept o resursă culturală insuficient valorificată. Piețele, piațetele, parcurile, străzile, trotuarele extinse și alte spații de mici dimensiuni pot susține evenimente, întâlniri, activități comunitare și forme de cultură cotidiană.

A fost subliniată și nevoia ca aceste spații să fie proiectate sau amenajate astfel încât să permită utilizări culturale flexibile: mobilier mobil, iluminat adecvat, acces la electricitate și infrastructură necesară pentru evenimente.

3. Patrimoniul construit și reutilizarea spațiilor existente

Participanții au atras atenția asupra valorii patrimoniului construit, inclusiv a unor clădiri și foste spații industriale care nu au statut de monument, dar care pot avea valoare culturală. A fost susținută trecerea de la o abordare concentrată exclusiv pe protejarea monumentelor la una care ia în considerare și reutilizarea adaptivă a patrimoniului și a spațiilor existente.

Problemele de proprietate, litigii și lipsa unei evidențe clare a clădirilor/spațiilor în proprietatea primăriei au fost identificate drept obstacole majore în activarea acestor resurse.

4. Cultura în cartiere și relația cu comunitățile

A fost evidențiată necesitatea ca domeniul cultural să devină parte a vieții cotidiene din cartiere, nu doar o activitate asociată centrului orașului sau unor evenimente punctuale. Bibliotecile, centrele culturale, piațetele și inițiativele locale au fost indicate ca elemente ale unei infrastructuri în jurul cărora pot fi dezvoltate comunități și forme de participare culturală.

Participanții au subliniat și rolul cetățeanului activ, nu doar al consumatorului de cultură, precum și importanța implicării comunităților în definirea și programarea spațiilor culturale.

5. Producția culturală și spațiile pentru creatori

Lipsa spațiilor pentru producție culturală a fost identificată ca o problemă distinctă de lipsa spațiilor de prezentare. Spațiile independente și cele destinate producției, experimentului și dezvoltării proiectelor culturale sunt afectate de costurile pieței imobiliare și de lipsa unor mecanisme publice de sprijin.

A fost discutată și posibilitatea ca spațiile existente, inclusiv unele clădiri culturale utilizate doar parțial, să găzduiască temporar activități de cercetare, repetiție, educație sau producție culturală.

6. Accesibilitate, date și cercetare

Accesibilitatea infrastructurii culturale a fost abordată ca o problemă sistemică, care presupune nu doar intervenții fizice, ci și formarea personalului, schimbarea practicilor instituționale și construirea unei relații de încredere cu beneficiarii.

A fost evidențiată și lipsa datelor privind publicul, infrastructura, proprietățile și impactul intervențiilor, precum și necesitatea unor colaborări între administrație, universități și societatea civilă pentru colectarea și utilizarea acestor date.

7. Modele de colaborare și guvernanță

Consultarea a evidențiat nevoia unor forme de colaborare între administrația publică, organizații culturale, comunități, universități și sectorul privat. Exemplele discutate au inclus utilizarea alternativă a unor spații existente, proiecte dezvoltate participativ și rețele culturale bazate pe infrastructuri deja funcționale.

II. BLOCAJE PRINCIPALE IDENTIFICATE

1. Lipsa unei evidențe și a unei mapări integrate

Nu există încă o evidență completă și integrată a proprietăților, infrastructurii culturale și a altor spații cu potențial de reutilizare. Această lipsă limitează capacitatea de prioritizare și fundamentare a intervențiilor.

2. Probleme juridice și de proprietate

Litigiile, situațiile neclare de proprietate și lipsa unor mecanisme rapide de intervenție îngreunează reutilizarea unor clădiri și terenuri cu potențial cultural.

3. Dezechilibrul dintre centru și cartiere

Oferta culturală și infrastructura sunt concentrate în anumite zone ale orașului, în timp ce cartierele și zonele marginalizate dispun de mai puține spații și oportunități de participare culturală.

4. Lipsa spațiilor pentru producție și experiment cultural

Pe lângă lipsa spațiilor de prezentare, există o nevoie semnificativă de spații accesibile pentru producție, repetiție, experiment și dezvoltarea proiectelor culturale.

5. Intervenții asupra infrastructurii fără o programare culturală clară

A fost semnalat riscul ca infrastructura să fie dezvoltată independent de nevoile reale ale comunităților și ale operatorilor culturali. Au fost evidențiate situații în care investițiile în clădiri nu sunt însoțite de o strategie clară privind programarea, utilizarea și comunitatea care urmează să le activeze.

6. Capacitate instituțională și lipsa mecanismelor de continuitate

Au fost semnalate lipsa resurselor umane și a capacității administrative pentru gestionarea unor noi spații, precum și dificultatea continuării proiectelor dincolo de ciclurile politice și administrative.

Lipsa unei strategii de alocare a bugetului local pentru achiziția unor terenuri sau clădiri de interes pentru dezvoltarea urbană, mai ales cele pentru care autoritatea are drept de preempţiune.

III. SOLUȚII ȘI DIRECȚII DE INTERVENȚIE PRIORITARE

1. Cartografierea și prioritizarea infrastructurii

Realizarea unei evidențe integrate a clădirilor, terenurilor, spațiilor publice și infrastructurilor culturale existente, completată de identificarea zonelor cu deficit și a spațiilor cu potențial de reutilizare.

2. Activarea spațiilor publice și a infrastructurii existente

Dezvoltarea unor intervenții flexibile, cu investiții proporționale, care să permită utilizarea culturală a piețelor, piațetelor, parcurilor, bibliotecilor și altor spații deja existente. Exemplele discutate au inclus proiecte-pilot pentru activarea piațetelor și utilizarea rețelei Bibliotecii Metropolitane.

3. Reutilizarea patrimoniului și a spațiilor nefolosite

Încurajarea reutilizării clădirilor și spațiilor existente, inclusiv a patrimoniului industrial și a unor imobile care nu sunt clasate ca monumente, dar au valoare culturală, urbană sau comunitară.

4. Dezvoltarea infrastructurii culturale în cartiere

Orientarea investițiilor și a programelor către zone cu acces redus la cultură și susținerea unor infrastructuri de proximitate adaptate specificului local.

5. Activarea rețelelor existente

Valorificarea infrastructurilor care au deja distribuție teritorială și relație cu comunitățile, precum bibliotecile, centrele culturale și alte spații publice, prin extinderea programelor și colaborarea cu organizații culturale și civice.

6. Parteneriate și modele de guvernanță colaborativă

Dezvoltarea unor mecanisme prin care administrația, sectorul cultural, comunitățile și sectorul privat să poată participa la definirea, programarea și operarea spațiilor culturale. Au fost menționate atât parteneriate public-private, cât și modele de implicare directă a comunităților în guvernanța unor centre culturale.

IV. RECOMANDĂRI PENTRU STRATEGIA CULTURALĂ 2027–2036

1. Integrarea culturii în politicile de dezvoltare urbană

Corelarea obiectivelor culturale cu planificarea urbană și cu proiectele de regenerare urbană, astfel încât infrastructura, spațiul public, patrimoniul și programele culturale să fie dezvoltate în relație unele cu celelalte.

2. Crearea unei baze de date și a unei hărți a resurselor culturale

Dezvoltarea unei evidențe integrate a infrastructurii culturale, proprietăților publice, patrimoniului construit, spațiilor disponibile și zonelor cu deficit de infrastructură culturală.

3. Prioritizarea intervențiilor și dezvoltarea unor proiecte-pilot

Stabilirea unor priorități teritoriale și tematice și testarea unor modele de intervenție replicabile, înaintea extinderii acestora la nivelul orașului. Dezvoltarea de proiecte mari, relevante, completată de intervenții mici și numeroase, răspândite geografic.

4. Consolidarea infrastructurii culturale de proximitate

Susținerea unor spații culturale și publice de proximitate, cu funcțiuni flexibile, care să poată găzdui activități culturale, educaționale și comunitare și să răspundă specificului fiecărei zone. Descentralizarea spațiilor culturale și extinderea către Bucureștiul Metropolitan, Ilfov etc.

5. Reutilizarea patrimoniului și dezvoltarea unor mecanisme de intervenție

Crearea unor mecanisme pentru identificarea, protejarea, achiziționarea și reutilizarea unor spații cu valoare culturală sau urbană, inclusiv prin parteneriate public-private și prin utilizarea instrumentelor existente de intervenție. Includerea școlilor în circuitul cultural și utilizarea acestora ca spațiu pentru activități culturale, cu sprijinul primăriilor de sector și al inspectoratelor școlare aferente.

6. Consolidarea colaborării între administrație, sectorul cultural și comunități

Dezvoltarea unor modele de guvernanță care să permită participarea operatorilor culturali, comunităților, organizațiilor civice, universităților și sectorului privat la dezvoltarea și operarea infrastructurii culturale. Corelarea financiară și de viziune între Primăria Generală și primăriile de sector.

7. Continuitate, monitorizare și capacitate instituțională

Definirea unor mecanisme de implementare și monitorizare care să permită continuitatea proiectelor, clarificarea responsabilităților și urmărirea rezultatelor dincolo de ciclurile administrative. Facilitarea schimbului de know-how între autoritățile publice (Primărie/primării) și operatorii independenți.